

OBJAWIENIE (554) sb n

-e- (546), -ę- (1) *MurzHist*.

o oraz a jasne (w tym w a. 7 r. błędne znakowanie); pierwsze e jasne; -é (2) *OpecŻyw, OpecŻywSandR*, -e (1) *BiałKat*.

sg N objawienie (252); -é (2) *OpecŻyw, OpecŻywSandR*, -e (1) *BiałKat*, -(e) (77), skróty (172). ◇ G objawieniã (131). ◇ D objawieniu (6). ◇ A objawieni(e) (79). ◇ I objawieniem (8) *KochWr, SarnUzn* (3), *RejRozpr, RejPosWstaw, LatHar, WujNT*, objawieniem (8) *PatKaz II, BielŻyw, KromRozm II, KromRozm III, BielKron, BiałKat, NiemObr, SkarKaz*; ~ -em (1), -(e)m (1). ◇ L objawieniu (61). ◇ pl N objawieniã (2). ◇ D objawieni(o)m (1). ◇ A objawieniã (6).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XIX w. s.v. objawić.

I. Rzeczownik od „objawić”: ujawnienie, uczynienie wiadomym, jawnym; *revelatio Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; promulgatio Mącz, Calep; apertio, apocalypsis, explanatio Mącz, Cn; patefactio Modrz, Calep; traductio BartBydg; manifestatio Mącz; indicium Calep* (495) : mamy [...] boga mylego fthey lafky chwalycz yzelzmy tego doczekaly obyauenya czego fthrudnoŝczyã [...] nafzy przodkouye [...] fyã douyadoualy *PatKaz I* 15v; *BartBydg* 162; *WróbŻółt* 70/16; *Apertio, Otworzenie/ Obyãwienie. Mącz* 278d, 12b, 208a, 235c, 479b; *RejAp* 62; *Calep* 526a, 762a, 859b; Przetoż po narodzeniu iego/ zá obiãwienie Pãnu Bogu dziãkuiem/ y ná to ŝwiãto dżiŝieyŝe obracamy. *SkarKaz* 513b.

objawienie kogo, czego (26): *OpecŻyw* 35v; Wierzę też y trzymam tak mocnie/ yż od czałv obiãwienia Ewangeliei ŝwieteŝ/ mamy odpvfty y doŝtateczne miłofciwe lato *SeklWyzn* f4; *KromRozm I* L2; *MurzHist* V; *LubPs* G4 marg, N2v; [*oblubienica do Aleksego mówi*] przeczeŝ mi ŝie gãrlicy fmothney nie dał znać? Przeczeŝ bes obiãwienia ŝiebie/ mnie wdowã zoŝtãwił. *HistRzym* 126; *Explanatio animi, Obyãwienie vmysłu ŝwego Mącz* 303b; *WujJud* 94; *RejPosWstaw* 44; *ModrzBaz* 137; *SkarŻyw* 185, 396; *ReszPrz* 72; *KochWr* 24; *Spowiednych grzechow obiãwienie. LatHar* 118, 118; *WujNT* 31, *Luc* 2/32; *Obiãwienie perfon chowãło ŝię do nowego zakonu/ miŝtrzowi nawyżlzemu Chryŝtuŝowi. SkarKaz* 275a marg, 486b marg. Cf »objawienie tajemnic«.

objawienie komu (3): Symeon w tey Ewãnyeliey wyznawã: Iż thã błogoŝlãwiona ŝwiãtłofć á ten błogoŝlãwiony Pan/ ŝtãlã ŝie uã [!] obiãwienie pogãnom [*Vulg Luc* 2/32] *RejPos* 57, 55v, 305.

W przeciwstawieniach: »utajenie, zakrycie ... objawienie« (2): Bo mam ŝię zá obiãwanego Rzeczypoŝpolitey/ [...] nietylko do vtãienia tego coby Rzeczypoŝpolitey ŝzkodźiło/ ále też do obiãwienia tego coby iey pożytecznie być mogło. *ModrzBaz* 137; *WujNT przedm* 31.

W charakterystycznych połączaniach: *objawienie szerokie, wysokie, zacne; objawienie Ewanjelijej Św.* (3), *grzechow* (2), *imienia* (2), *mocy, niewinnoŝci, person, prawdy, ŝlãwa (bożego)* (2), *ŝmierci, umysłu; doczekać objawienia; objawieniem oczyszcion.*

Wyrażenia: »jawne objawienie« (1): Láthã 1332. Wincenty s Pomorzan Woiewodã Poznãnfki/ áczkolwiek był iãwnym obiãwieniem od krolã/ dla ŝpuŝtoŝzenia Polfkich krãin/ oczyszcion: wżãkże Rycerŝtwo máiac k niemu ŝerce zekrwãwione/ [...] vkłoli y zãbili go *BielKron* 373.

»objawienie tajemnic« (5): Ieŝliż ŝię popędziŝ ŝlãwy przeciw przyãielowi/ nie boyże ŝię gdyżci ieŝcze zoŝtãwa mieyŝce poiednãnia/ tylko by nie były wymowki/ pychã/ obiãwienie tãiemnice [et

secreti revelationem] *BibRadz Eccli 22/25* [27]; Páweł zowie Ráiem y trzeciím niebem zacne á wyfokie objáwienie táiemnic rofkofznych Bołkich *GrzegŚm 41*; *NiemObr 87*; *LatHar 376*; *SkarKaz 121 b*.

Szeregi: »nauka albo objawienie« (1): Kábála/ to ieft/ nauka głófu żywego/ [...] którą (powiedaią) Bog Moizełzowi ná gorze Syná objáwił [...] tákże ta náuká álbo objáwienie fzłá porząd aż do Ezdrałzá Proroka. *BielKron 46*.

»objawienie a okazanie« (1): áby onym obyáwieniem á okazaniem mocy Bołtwá swoiego ony wżytki godowniki ku wierze pobudził *RejPosWstaw 44*.

»objawienie i poznanie« (1): [*cesarz Konstantyn*] zá objáwienie y poznánie imieniá iego [*Chrystusa*] wielkiego dziękuiąc: [...] vmyślił w Hieruzálem ná tym miejfcu/ ná którym zbawiciel świátá dla nas śmierć podiáł/ kościół ozdoby y wfpániáły poštáwić. *SkarŻyw 396*.

»uwielbienie i objawienie« (1): rzeki pokornie ku matuchnie fwé. Iuż przyśfiedł czas námileyfía matuchno/ abych pośfiedł ku vwielbieniu ij objawieniu ijmienia oytta mégo niebiełkiégo *OpecŻyw 35v*.

Wyrażenia przyimkowe: »przez objawienie« (2): przez objáwienie nieiákie Kázimirz pokuił fie oń z máłym ludem/ poráził Małlauá aż vćiekł do Prus *BielKron 347*.

~ *Wyrażenie*: »przez objawienie prawu« (1): Co się ftało za dozwołieniem Pana Podftarółciégo przes objawienie prawu od Pana Stanifława Grzimalłkiego Bormiftrza Kołcierłkiego *ZapKóścier 1580/5v*. ~

»w objawienie [komu]« (1): NYe powtarzay tháiemney powieści w objáwienie flyfłącym [*sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi*] á będziefz prawdziwie bez zelżywości *Leop Eccli 42/1*.

»według objawienia tajemnice« (2): A onemu który mocen ieft potwierdzić was [...] według objáwienia táiemnice [*secundum revelationem mysterii*]/ od wiecznych czáłow milczáney Sámemu mddremu [!] Bogu [...] czeńć/ y chwałá/ ná wieki wiekom. *Leop Rom 16/25*; *WujNT Rom 16/25*.

»za objawieniem« (1): á tak ona [*kobieta posądzona o cudzołóstwo*] za iego [*Hipokratesa*] objawieniem (iż dziecię może fie ktemu przyrodzić na kogo fie matka brzemienna zapatrzy) że z złe⁸⁰ domniemania wyfzła. *BielŻyw 67*.

1. *To, co zostało powiedziane człowiekowi od Boga, uzyskanie wiadomości o czymś w sposób nadprzyrodzony; widzenie, prorocstwo; oraculum BartBydg, Calep; revelatio PolAnt, Vulg (428)* : Trzeczye obyauyeny gdzye, yerardufzeuy kaznodzyegy który fyą yey począczyu przeczyuyal kyedy wten dzyen [...] mřzą myal panną yemu boze czyalo fkryła afz ono czo kazal oduolal *PatKaz I 12v*; *BartBydg 103*; *BibRadz 2.Cor 12/7*; *SarnUzn F*; *RejAp 107*; *SkarŻyw 196*; *LatHar 287*; A iżbych fie zacnością objáwienia nie wynośił/ dan mi ieft bodźiec ciáłu memu *WujNT 2.Cor 12/7, 67*; Toż fie mowi y o Anyołách: nie zaráz wżytko rozumienie y mądrość máią/ ále nowego im też objáwienia przybywa *SkarKaz 485a, 519a, Oooo3a*.

objawienie czego (4): W tym zakonye álbo piłmye śwýętym fą nye tylko przykazánya y zákazánya/ ále y obyáwyenya/ ták przyfzłych yáko przefzłych y potocznych rzeczy *KromRozm II i4v*; *BibRadz I 353v*; *BiałKat 158v*; Widzenie y objáwienie korony męczeńłkiey. *SkarŻyw 187 marg*.

objawienie od kogo, od czego (11): *BielKron 205*; Od kogoż nędzniku w then czás objáwienie małz? *RejAp 11, B4v, 5*; *RejPos 300v, 301v*; [*heretyk Helwidyjusz*] miał objáwienie od Mátki Bozey iż to

był głos dyabelski *SkarŻyw* 308; *StrykKron* 51; *WujNT* 47; Y niemálz zakonu/ Prorocy iego [Syjonu] nie náleżli obiáwienia od Páná Bogá. *PowodPr* 10; *SkarKazSej* 706a.

objawienie komu (1): Dwanałny A ostathny vyuod yefth zdzywnego obyawyenya pyerwe Szwyątey Brigidzye wtore szwyąthey helzbyeczye *PatKaz I* 12v.

objawienie przez kogo, przez co (2): tylko co łie ktoremu przez łen vkażáło wierzyli/ zowác to obiáwienie Bołkie przez ángiołá *BielKron* 205; Tákże też y to włáłnie rozumieć mamy/ co tu Ian łwięty piłác raczy/ iż tho obiáwienie miał od Iezufá Kriřtufá przez łpráwę Anyelłká ktore mu dał Bog *RejAp* B4v.

objawienie o kim, o czym (5): *RejAp* 5; Nákoniec pámiętay/ iż nie káždy ma takiego obiáwienia o łwym zbáwieniu/ iákie miał ten łotr błogoláwiony *WujNT* 293; [Żydzil] w Syná Bożego vwierzyć niechćieli/ [...] nie przypufzczáiąc iáwnego y wielce dowodnego obiáwienia o trzech w bołtwie iednym perłonách. *SkarKaz* 275b, 274b; *SkarKazSej* 706a.

objawienie czyje [w tym: *ai* (poss) (53), *G sb* (30), *pron* (3)] [= *kto objawia*] (86): *BibRadz* 2.*Cor* 12/1; *BielKron* 4v; *SarnUzn* E5v; W pirłzym liłcie ták do nas piłząc [łw. *Paweł do Koryntyjan*]: [...] ábyłcie w trzeżwołciách wálznych w tym vłtáwicznie trwáli/ co wam iefł podano w obiáwieniu Páná náłżego Jezu Kriřtá *RejPos* 302v, 301v, 302v; iż iáko ich [tajemnych historyil] dáłece nie rozumiemy/ tak im pewnięý á mocnięý wierzymy/ nie z dowodu którégo: iedno z óbiáwienia [!] łłowá Bożégo/ którému mocnie vłamy. *BiałKat* 71; *CzechEp* 176; *WujNT* 647, 2.*Cor* 12/1. Cf »objawienie boskie«, »objawienie Ducha łw.«, *wedle objawienia czyjego, z objawienia czyjego, przez objawienie czyje*, »za objawieniem boskim«, »za objawieniem Ducha łw.«.

objawienie czyje [w tym: *pron poss* (8), *ai* (1), *G sb* (1)] [= *komu objawiono*] (10): *KromRozm II* c4; *RejAp* 6; iuż wiedz iż iefł omyłne obiáwienie twoie/ iuż wiedz iż ie małz od ciáłá á odekrwie/ á nie z Duchá s. *RejPos* 301v; *LatHar* 287; *WujNT* 175, 2.*Cor* 12 *arg*; Ná vpomnienie náłze: áby nikt ná łwym obiáwieniu y rozumie nie przełtawáł: ále łię káplánow rádžil y łwoie obiáwienie wedle náuki kołcielney łtołował. *SkarKaz* 518b, 485a. Cf *przez objawienie czyje*.

W połączeniach szeregowych (4): Coż tedy iefł bráćia? gdy łię łchodźicie/ káždy z was ma Płalm/ ma náukę/ ma obiáwienie/ ma ięzyk/ ma wykłádanie [*psalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocalypsim habet, interpretationem habet*]: włzytko niech bęđzie ku zbudowánium. *WujNT* 1.*Cor* 14/26, s. 440, 2.*Cor* 12 *arg*; *SkarKaz* 275b.

W przeciwstawieniach: »igrzyska, powiełć ludzka, rozum nasz... objawienie« (3): Spráwy Bożé od nas iáko dáłekie/ ták y łkryte łą: nierozumu náłze⁸⁰ ále wedle powiełći páná Chryřtułowéy obiáwienia Bożego potrzebuią. *BiałKat* 71; *WujJud* 205; Zali pewnięýłza powiełć ludzka może być nád obiáwienie Boże? *CzechEp* 176.

W charakterystycznych połączeniach: *objawienie dowodne, dziwne, omyłne, prawdziwe* (3), *rozliczne, wysokie, z nieba* (3); *objawienie od Boga* (8), *od Jezusa Chrystusa, od Matki Bożej, od łłowa Bożego; przez anjoła objawienie, przez sen* (2); *obdarowany objawieniem, uczczony; potrzebować objawienia, przybywáć; dawać wiarę objawieniu, dziwować się; obaczyć objawienie, pámiętać, przypominać, stosować, wziáć; objawienie o trzech personach, o zbáwieniu; przestawać na objawieniu, sadzić się.*

Zwroty: »mie(wa)ć objawienie« = *habere apocalypsim Vulg* [w tym: ze zdaniem przydawkowym (9): zaimek względny (4), iż (3), aby (2)] [szyk zmienny] (25): *BibRadz* I 108c marg, 353v [2 r.]; [*Zofija żona Iwana*] poślął dary Carzowey Tátárskiej/ áby ią tym domem darowała mówiąc iż ma obiawienie Bołkie/ áby ná thym mieyfcu kościoł poštáwiłá *BielKron* 429, 205; *RejAp* B4v, 5 [2 r.], 11; Ten káždy ma prawdziwe obiawienie/ ktory to fámo imię wyzna Iezus. *RejPos* 300v marg, 300v, 301v [3 r.]; Y miałá Bázylifá obiawienie iż tak być miało. *SkarŻyw* 179; Tedy go [św. *Jana*] wygnąć ná wysp Páthmos rofkazał [*Bóg*], gdzie one widzenia miał y obiawienia ktore wypifał *SkarŻyw* 408, 308, 318, 396; *StryjKron* 51; *WujNT* 47, 293, 1.*Cor* 14/26; *SkarKaz* 275b; *SkarKazSej* 706a.

»oznajmić [co] przez objawienie« (1): iefliście iedno słyfzeli o száfowaniu łáki Bożey/ ktora mi ieft do was daná/ iż mi oznaymił táiemnicę przez obiawienie [*secundum revelationem*] *WujNT Eph* 3/3.

»w objawieniu widzieć« [szyk zmienny] (2): *KromRozm III E6*; Bo co niektorzy od Iuftiná nawięcey począwfy/ tak dumáli/ żeby to on Anioł/ [...] miał być tym fynem Bożym/ ktore⁸⁰ w obiawieniu Ian widział ná koniu/ tedy ia to odrzucam *CzechEp* 222.

Wyrażenia: »objawienie boskie (a. boże)« [szyk 35:8] (43): *KromRozm II t3*; *KromRozm III Dv*; Ocucil Sálomon y obaczył obiawienie Bołkie/ wrocił fie do Ieruzálem/ przed Arką czynił dzyęki Pánu Bogu *BielKron* 76v, 205, 429; *BialKat* 71; *WujJud* 68, 105, Nn2; Tak Páwłá S. Duch Boży wiodł do ApofztolŃkiej iednošci: tak KorneliuŃzá obiawienie Bołkie do Piotrá prowadziło. *SkarŻyw* 213, 396; *CzechEp* 123, 176; *Calep* 736a; moželz [...] częfto/ y nabożnie tych modlitw używáć: ktore przypifano S. oney SwedŃkiej Kšiężnie [...] rozlicznym obiawieniem Bołkim vczczoney Pániey *LatHar* 287, 284 [2 r.]; *WujNT* 440; *SkarKaz* 275b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»Duch objawienia« (2): *NiemObr* 86; áby Bog/ [...] dał wam Duchá mądrošci y obiawienia [*spiritum sapientiae et revelationis*]/ w vznániu iego *WujNT Eph* 1/17 [*przekład tego samego tekstu NiemObr*].

»objawienie Ducha (Świętego, bożego)« [szyk 2:2] (4): I powiedaŃz dáley/ iż fie to ftáło nie krom obiawienia Duchá święte⁸⁰/ áby dzifia miał mieŃŃkanie namiestnik Piotrow. *KrowObr* 22v; Wierny więcey fie ogládać powinien ná powszechne słowá Bożego roskazánie niželi ná ofobliwe duchá obiawienie. *CzechRozm* 240 marg, 127, **5v.

»jawne objawienie« (2): o perŃonách [*Trójcy Św.*] nikt fię z rozumu przyrodzonego domyŃlić nigdy nie mogł/ poki iáwne obiawienie z niebá o tym nie záfzło. *SkarKaz* 274b, 275b.

»objawienie niebieskie« (1): PiŃláá teŃz nieiáka Brygidá przed dwiemŃ Ńty lat/ y piŃáne [!] Ńwoie obiawieniem niebieŃkim názwála *NiemObr* 155.

»osobliwe objawienie« [szyk 6:1] (7): *KromRozm III Dv*; poniewaŃ wiedzieć okrom ofobliwego obiawienia Bożego niemoŃemy/ iefližechmy łáki álbo gniewu Bożego godni. *WujJud* 105; GdyŃ nic inŃzego nie fá [*prorocy*]/ iedno ktorzy nád inŃze fá obdárowani ofobliwym iákim obiawieniem *RejPosRozpr* c2; *CzechRozm* 240 marg, **5v; *CzechEp* 123; *SkarKazSej* 706a.

»prawda objawienia« (1): Tu iuŃ rozum náŃz vŃtáie/ iáko to ieft. Trudnošć poięcia P. Bogu poruczamy: á ná prawdzie obiawienia iego przefáiem. *SkarKaz* 485a.

Szeregi: »(nie) objawienie i (ani) natchnienie« [szyk 1:1] (2): *WujJudConf* 30v; Ale iáko Prorocy z nádchnienia Bożego z dáleká rzeczy przyŃzłe o ChriŃtulie vpátruiąc/ Prorokowáli [...] TákŃe teŃz

tym coby ie rozumieć y wyłożyć chćieli/ tegoż nádchnienia y obiáwienia ducha Bóżego potrzebá. *CzechRozm* 127.

»objawienie, objaśnienie« (1): Boć dochodzi do vszu słowo Páńskie y ludzi złośliwych/ [...] ále obiáwienia/ tho ieft obiáńnienia żadnego w łobie o tym nie máią *RejAp* 5.

»objawienie i oświecenie« [szyk 1:1] (2): Bo máiąc tak wielkie dáry Boskie w obiáwieniách y oświeceniú rozumu śwego/ vmiála znác co była łamá z siebie *SkarŻyw* 581; *CzechEp* 123.

»objawienie abo (i) prorocstwo« [szyk 1:1] (2): Też [*Ezajasz*] przekłádał nie omylnie wiele prorocstw y obiáwienia/ ktore wzięł od Bogá *BibRadz* I 353v, I 353d *marg.*

»rozkazanie a objawienie« (1): NOách álbo Noe máiąc iuż łżeść łet łat/ według rofkazania á obiáwienia Páńskiego/ nábrawłzy s łobá żywności [...] wfiadł w okręt z żoną y s łyny y z żonami ich. *BielKron* 4v.

»widzenie i (abo) objawienie« = *visio et revelatio PolAnt, Vulg* (5): *BibRadz* 2.*Cor* 12/1; *SkarŻyw* 187, 408; IEłliż łię chwálić potrzebá (nie przyłtoić w prawdzie) iednák przyidę do widzenia y obiáwienia Páńskiego. *WujNT* 2.*Cor* 12/1, s. 647.

»wyznanie abo objawienie« (1): Ian s. to przypominác raczy/ iż to wyznánie ábo obiáwienie ma od Słowa Bóżego *RejAp* 5.

Wyrażenia przyimkowe: »przez objawienie« (21): *KromRozm III* B4v; Abráám tę nádzieję miał/ á łnadź przez obiáwienie/ iż ktoryby łyn był iego pirwey vmárł niżli on łam/ miał iść do piekła *BielKron* 16v, 357. *Cf* »oznajmić [co] przez objawienie«

~ przez objawienie czyje [w tym: ai (7), G sb (5), pron (1)] [= kto objawił] (13): *HistAl* Cv; [św. Paweł rozumiał] iż ácz nye od ludzi/ [...] był polłan ná rozmnożenye Ewányeliey/ áni od człowyeká yá był wzyął/ álbo łye yey náuczył/ ále przez obyáwyenye Yezulá Kryłtułá *KromRozm II* t2v; Ewangelia ktora przepowiadana ieft ode mnie nie ieftci według człowieká/ [...] ále przez obiáwienie Iezulá Chryłtułá [*per revelationem Iesu Christi*]. *Leop Gal* 1/12; Ołmego dnia by przyniełion do kościołá/ áby przez obrzázanie zakon wypełnił/ á thám mu dano imię Iezus Kryłtus/ przez obiáwienie Anyełkie przed tym obiáwione *BielKron* 138; *RejAp* 5v; *WujNT* 259, *Gal* 1 *arg.*, 1/12. *Cf* »przez objawienie boskie«, »przez objawienie Ducha Św.«.

przez objawienie czyje [sb] [= komu objawiono] (1): Láthá 1089. Przeniesienie S. Sthániłławá z Skáłki kościołá S. Michála ná zamek Krákowłki do kościołá S. Waclawá/ [...] á tho łie łtáło przez obiáwienie iedney niewiáłty Swętołławy *BielKron* 349v.

W połączeniu szeregowym (1): A teraz brácia/ gdybych przyłzedł do was ięzykami mowiąc: což wam pomogę/ ielli wam nie będę mowił ábo przez obiáwienie/ ábo przez vmieiętność/ ábo przez prorocstwo/ ábo przez náukę [*aut in revelatione aut in scientia aut in prophetia aut in doctrina*]? *WujNT* 1.*Cor* 14/6.

W charakterystycznych połączeniach: przez objawienie dany, objawiony, oznajmiony (2), pochowan; mówić przez objawienie, nauczyć się, okrzcić, pisać, przyjąć [kogo], rozkazać [co], rzec [co], trafić, wiedzieć.

Wyrażenia: »przez objawienie boskie« [szyk 3:1] (4): O ktorych łprawach Dániel Prorok w piłmie s. piłze przez obiáwienie Boskie dwoiákim obyczáiem. *BielKron* 9v, 93, 124v, 323v.

»przez objawienie Ducha Św.« (1): Vwefeliłem fie z thych rzeczy ktore mi rzeczono iże w dom bozy mamy wnić [Ps 121/1] (*koment.*) Rzeczono, czuż przez obiáwienie ducha świętego *WróbŻołt* qq2.

»przez osobliwe objawienie« (1): [*nowokrzęćcy*] zmyśláią sobie łowo Boże iuż nie ná piśmie zołtáwione/ ále ktore im bywa przez nieiákíe oobliwe obiáwienie oznáymione *RejPosRozpr* b3.

Szereg: »przez widzenie, (abo) objawienie« (2): Dobrzy Chrześćijanie íą połtużni prawdzie/ im od Bogá oznaymioney przez swoje páłterze/ przez widzenia/ obiáwienia/ ábo íákíe inne ípofooby. *WujNT* 443, 259. ~

»według (a. wedle) objawienia« (3): iefliście theż fłyśfeli o ííáfunku łáki Bożey kthora mi iefth dána między wámi/ iż według obiáwienia [*secundum revelationem*] oznáymiona mi iefth táiemnicá/ íákom wyłzłfey krotce nápiśáł *Leop Eph* 3/3; *BudNT Eph* 3/3.

~ *wedle objawienia czyjego* (1): nas nie mogą potępic/ [...] ilekroć my o Bogu wedle obiáwienia iego z pílmá mowiemy. *GrzegRóżn* B3v. ~

»z objawienia« (40): *RejWiz* 151; *Leop* *2v; POtym po czternaście lat/ ízedłem zásię do Ieruzálem z Bárnábálfem/ wziáwży z íobą y Tytułá. A ízedłem z obiáwienia [*secundum revelationem*] *WujNT Gal* 2/2.

~z *objawienia czyjego* [*w tym: ai poss* (20), *G sb* (15)] (35): Nie wzyáłem ía [*mówi św. Paweł*] Ewányeliey od człowieká/ ále z obiáwienia Páná Kryřtułowego. *BielKron* 143; Tu iuż Apóstoł z obiáwienia Pánłkiego/ będzie powiádał o ínfzych Heretikoch ná ziemi *RejAp* 75; *SkarKaz* 117a. Cf »być z objawienia [*czyjego*]«, »z objawienia bożego«, »z objawienia Ducha św.«.

W charakterystycznych połączeniach: nasycony z objawienia; czynić [co] z objawienia (2), *mówić, należć, (o)powiádać, písać, porzucić, poznać, przyść (iść)* (2), *uznać* (3), *weselić się, widzieć, wierzyć, wziąć* (2).

Zwroty: »być z objawienia [*czyjego*] [*sb*]« (1): Piotr [...] powiedział: Tyś íeft Chriřtus fýn Boga żywego. Ktore wyznánie/ iż táłże íam pan Chriřtus pochwałił/ y wyznał íe być z obiáwienia oycá niebiełkiego *CzechEpPORz* **3v.

»mieć [*co*] z (osobliwego) objawienia [*czyjego*] [*w tym: bożego* (3)]« [*szyk zmienny*] (4:1): *KromRozm III* G6; Dániel káp: 7.v 13.14. widzenie íwoie/ ktore miał z obiáwienia Bożego/ opífue *CzechRozm* 180; *WujNT* 552, 622; ále onę wizytkę náukę y táiemnicę miał [*św. Piotr*] z obiáwienia Oycá niebiełkiego. *SkarKaz* 117a.

»wiedzieć z objawienia bożego, Ducha Św.« [*szyk zmienny*] (3:1): anyely telko uyedzą zobyauyenya ducha ízwyátogo czo yeft uolá bołką *PatKaz II* 51v; Táł prorockim Duchem/ wiele zákrzytych rzeczy y drugdy myřli ludzkie z obiáwieniá Bożego wiedział. *SkarŻyw* 252, 118; *LatHar* 326.

Wyrażenia: »z objawienia boskiego, bożego« [*szyk 13:5*] (18): Święthy Woyćiech z obiáwienia Bołkiego przyřzedł do Węgier *BielKron* 299v, 202, 438v; *SarnUzn* E8v; Ambroży święty z Bożego obiáwienia/ náłázł [!] cíálá świętych Męczennikow Gerwázego y Protázego *WujJud* 60v; *SkarŻyw* 454, 581, 597; *WujNT* 67, 259; *SkarKaz* 515a. Cf »z osobnego objawienia bożego«, »mieć [*co*] z (osobliwego) objawienia [*czyjego*]«, »wiedzieć z objawienia bożego«.

»z objawienia Ducha Św.« (13): oto fyą dzyuoualy anyely tey myley pannye uydżacz yą wbołkym umyźle y przełrzenyu (bołkyem) a to zobyauyenyja ducha śzwyątego *PatKaz II* 53; otocz byla ta panna począta/ wanyelech z obyauyenyja ducha śzwyątego *PatKaz II* 54, 32, 52 [2 r.], 59v, 79v, 85; *PatKaz III* 134; *CzechRozm* 235; Gdy wiára nie iełt tylko z łamego obiáwienija Duchá świątego/ ále teź y z łłuchánia/ wedle Apołtołu/ do vchá. *SkarJedn* 14. Cf »wiedzieć z objawienia Ducha Św.«, »z osobnego objawienia Ducha Św.«.

»z osobnego (a. osobliwego) objawienia bożego, Ducha Św.« (2:1): [*Paweł, jeśli co ganił i czego zakazował*] tedy to czynił/ częścią z przełżlych piłm Prorockich przykłądu/ częścią teź z ofobnego obiáwienija Bożego przez Iezulá Chriřtułá. *CzechRozm* 71; Co czynili Święci z ofobnego obiáwienija Duchá S. y zprzywileiu/ ktorego fię náłładowáć nikomu nie godzi. *SkarŻyw* 47 marg. Cf »mieć [co] z (osobliwego) objawienia [czyjego]«.

»z tajemnego objawienia« (1): y Piotr S. ten pálec ktory on [*św. Marek*] z ofobney gorącości fercá á z táiemnego obiáwienią odciął: cudownie mu przywrocił. *SkarŻyw* 362.

Szeregi: »z objawienia i natchnienia« [*szyk 1:1*] (2): *PatKaz II* 85v; Bo gdy łkupiłwzy vcźnie łwe/ pytał P. Iezus/ co by onim trzymali? [...] [*Piotr*] znátnienia y obiawienija Bołkie⁸⁰/ puścił on łławny głos y wyznánie/ [...] Tyś iełt/ powiáda/ Chriřtus Syn Bogá żywego. *SkarŻyw* 597.

»z objawienia i rozkazania« (1): Wiedziáł Ian ś. iż fię národził/ [...] ále go był iefczce nigdy nie widziáł: áby iego świádectwo tym więtfzą moc miáło: iż nie ze zmywy/ nie dla przyiáźni/ [...] ále z łfzczerego Bożkiego obiáwienija y rołkazánia. *SkarKaz* 515a.

»z widzenia abo objawienia« (1): fercá náłze/ y wnątrzná pokutá y łkruchá nie iełt onym [*aniołom i świątym*] táyna z Bożkiego widzenia ábo obiáwienija. *WujNT* 259. ~

»za obiawieniem« (4):

~ *Wyrażenia*: »za obiawieniem boskim (a. bożym)« (2): [*św. Paweł*] Yednáł kazawłfy kilkonałcje á blizu dwudzyęłtu lat po rozmáitych łtronách/ vdał fye nye łam łwá wołá/ ále zá obyáwyenim bołkim/ do Hyeruzálem *KromRozm II* t2v; *SkarKaz* 636a.

»za obiawieniem Ducha Św. (a. bożego)« (2): w kołcyele Antiocheńłkim zá obyáwienim duchá S. Páwłá y Bárnábáłłá ná połługę odłłaczyli *KromRozm III* l5v; *BiałKat* 156. ~

Iron (1): Znáć bęđzye obiáwienie twoie od ktorego ie bogá miewáłz po guziech twoich/ y po náieźonym łbie twoim/ y ktho cie łtrzeże/ y ktoć błogolłáwienłłtwo máczugá dawa. *RejAp* 11.

Wyraz omawiany (1): Ołtátnie obiáwienie ná ten czás z ołtátnich kłiáğ Nowego Tełtámentu/ ktore zowá Apocalypłis/ [...] Gdzie fię teź to záraz pokázuie/ że to łłowo obiáwienie/ ktorego my tu częłto wzywamy/ [...] nie iefłh iłcie nowe w piłmie *SarnUzn* G4.

W tytule księgi biblijnej autorstwa św. Jana Ewangelisty; bibl. Apocalipsis (262): *KromRozm I* G4, L4; *KromRozm II* e4v, n4v, t; Yan teź w obyáwyenyu/ łyedmi kołcyolow Aziłłkich zmyenkę czyni. *KromRozm III* D8, B5, C6v; *SarnUzn* G4; *RejAp* 4 źp, 6 źp; Bo náuczył nas świąty Ian w Obiáwieniu łwoim/ że Święci zá ludźie łie modłá. *KuczbKat* 365, 295; *BudNT przedm* a3v marg, c2v*[2 r.], d2v; Co fię teź tknie imienia táiemnego á žadnemu nie znáiołego/ ktore ma ten ktory iełt názwány w Obiá: 19.v13. *CzechRozm* 48v, 7v, 10, 11, 11v [2 r.], 24 (26); *ModrzBaz* 133v marg, 144 marg; A w Obiáwieniu teź częłto znáczon bywa [*Antychryłł*] przez bełtyá *CzechEp* 415, 24, 60, 79, 126,

137 (28); *WerKaz* 292; Ten [św. Jan] czternaściego roku/ [...] do Pátmu wyłpu wygnány/ nápiłał Obiáwienie. *WujNT* 299, *przedm* 32, s. 69, 174, 300, 783 (137); *SkarKaz* 5b; toż fię rozumie o wšytkich heretykách: ktorzy/ iáko ieft w Obiáwieniu/ bluźnią przybytek Boży *SkarKazSej* 703a.

Wyrażenie: »księgi objawienia (św. Jana)« (9): *Leop* AAA2, AAA4v; Pánie wšzechmocny/ Boże Izraélki/ wyfluchay teraz modlitwę vmárłych Izraélczykow. Ian ś. także w księgách obiáwienia dofyć iáwnie iá wšytkim przekłáda *LatHar* 325; Koronká záfię tey Pánny/ [...] y onę nam ná pámięć przywodzi niewiáhtë/ w księgách obiáwienia Ianá ś. fłóńcem przyodzianą/ á ná głowie koruną przešliczną z dwunaštu gwiazd ozdobioną. *LatHar* 509, +10, 260, 378, 380; *WysKaz* 36.

Zestawienie: »objawienie Jana (a. Johana) św., Janowe« (26:8): *KromRozm II* e4v *marg*; *KromRozm III* F; Przetoż y Obiáwienie Ianowe/ potym gdy powiedziáło o czterzech y dwudzieftu ftárcow/ kthorzy trzymáiąc árfy y czálfe/ dáią chwałę Báránkowi Bożemu/ tedy przywodzi łyfkáwice/ y gromy *Leop* *2v, VV v [2 r.]; Chryftulá figurowáł báránek wielkonocny/ iáko możez czytác w obiáwieniu Ianá S. *BialKat* 296; Bo iuz było imię Antichriftowe wobiáwieniu Ioháná ś. odmienione. *BudNT* *przedm* b3v, *przedm* b6, k. CC5v *żp*, Kk8; *CzechRozm* 28v; *CzechEp* 317, 318, 357, 374, 421 [2 r.]; *WujNT* *przedm* 17, 30, 31 [2 r.], s. 836, 837 *żp* (9); *WysKaz* 28, 35; W ten czás mu śpiewáli Anyołowie tyšięcy tyšięcow/ iáko ieft w Obiáwieniu Ianá ś. *SkarKaz* 244b, 549a, 606b. Cf »wedle objawienia Janowego«.

Wyrażenie przyimkowe: »wedle (a. według) objawienia Janowego, Jana św.« (2:1): żeby nie fłowem ále mową fłowá Ianowe kap: I. miáły być przekłádáne/ á według obiáwienia Ianowe⁸⁰ káp: 19.v 13. *CzechRozm* 42; *CzechEp* 383, 422.

W incipicie księgi [objawienie czyje] [w tym: *G sb* (5), *ai poss* (1)] [= kto objawił] (6): *KromRozm II* e4v; *Leop* AAA4v; *RejAp* 4 [2 r.], 190v; OBiáwienie IEfulá Chriftulá [*Apocalypsis Iesu Christi*]/ ktore iemu dał Bog/ áby okazał fługom fwym co fię ma dziać w rychle *WujNT* *Apoc* 1/1.

a. O objawieniu danym za pośrednictwem świętego (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »przez objawienie [czyje]« (2): Rychło potym vrodził mu fie fyn/ á przez obiáwienie s. Woyćiechá dáli mu imię Szczępan. *BielKron* 299v, 300.

2. Podanie do wiadomości czegoś, co ma nastąpić; *illustratio Vulg* (15) : *PatKaz II* 21; *PatKaz III* 97v [2 r.]; *WierKróć* A2v; iáko y Dánielowi ś. w wieczor/ tenże Gábryel wćielenie Syná Bożego obiáwił Ktore obiáwienie po wypełnieniu fiedmidziefiąt tegodniow w wieczor też koniec fwoy wziąć miáło. *LatHar* 12.

objawienie czego (5): *OpecŻywSandR* n1b 6; *LeovPrzep* I4v; *SkarŻyw* 226; A tedy obiáwion będzie on złošnik: ktorego Pan j zábiie duchem vft fwoich: y zátráci obiáwieniem przyłzčia fwego: [et destruet *illustratione adventus sui*] tego, ktorego przyłzćie ieft wedle fpráwy fzátańfkiey *WujNT* 2.*Thess* 2/8. Cf *objawienie komu czego*.

objawienie komu czego (1): Pannie Marié śmiercij [jej] obiawienijé. *OpecŻyw* 177v.

objawienie czyje [ai] [= kto objawił] (1): [św. Anna] tam ze zetkala fyą z yoachymem panem fwym zwefelým przyuytala gy pouyedayącz mu, anyelłkye obyauyeny y pofélftwo oth wšzechmocnego boga *PatKaz II* 64v.

objawienie czyje [pron poss] [= komu objawiono] (2): Panny Marié śmierci objawienijé *OpecŻywSandR nlb* 6; *PatKaz III* 87v.

Wyrażenie przyimkowe: »przez objawienie [czyje: ai]« (3): to pyerue począzycy tey myley panny bylo w ufzech łzwyątey anny przelz obyauyeny anyelkycy od boga mylego *PatKaz II* 64v, 62v, 85v.

3. *Wskazanie* (2) : Iákokolwiek ielt/ Chrześcíanie wielkie dzięki Pánu Bogu zá obiáwienie ciáá iego [św. *Lucyjanusa*] ktorego długo po brzegách łzukáli/ oddáiąc/ z vczćiwością pogrzebli. *SkarŻyw* 47; *LatHar* 326.

II. Rzeczownik od „objawić się”: *pojawienie się, ukazanie się, przyjście* (59) : A ták potrzebá tego było/ áby był ten poseł święty [św. *Jan*] znak onego záślubionego przymierza Páńského przynioł ná łobie/ ták w obiáwieniu iáko y w národzeniu łwoim/ iż ielt pošlan do narodu tego *RejPos* 297v.

objawienie czyje [w tym: *G sb* (11), pron poss (2)] (13): *HistAl* G5; Abowiem ktoby z ludu ninieyłzego ná ten czás wiedział liczbę lat łwiatu/ potopu/ álbo obiáwienia Pátryárchow/ [...] by thy rzeczy od pierwłzych ludzi vczonych/ nie byli pierwey rozumem ozdobnie łpiláne. *BielKron* 333v; *GrzegŚm* 38; *RejPos* 116; To łie y Ewángeliey záprzec mułćie/ ielli obiáwienia Duchow nie dopułzczaćie. *WujJud* 204v, B7, 200, 204v [2 r.], 204v źp, Mm8; *WujJudConf* 204v; Ponieważ y łámo łtworzenie z wielką chućią oczekawa obiáwienia łynow Bożych [*revelationem fliorum Dei exspectat*]. *WujNT Rom* 8/19.

Szereg: »ukazanie a objawienie« (1): iż im [*Chrystus swoim zwolennikom*] z łálki á z miłofierdzia łwego otworzył myłli ich/ łercá ich/ y rozumy ich/ iż łie dopiro práwie obaczyli y w onych piłmiech Prorockich y w onym łwiątym vkázaniu á w obiáwieniu iego. *RejPos* 116.

Przen (5) : ále vczefnikámy łie łtawáiąc Chryłtułowych mąk/ ták łie ráduycie/ žebyłćie teź czáłu obiawienia chwały iego [*in revelatione gloriae eius*]/ z rádołcią łie wefelili. *Leop* 1.*Petr* 4/13; *BudNT* 1.*Petr* 4/13; Lecz podług zátwárdziáłości twey/ y łercá niepokutujácego/ łkárbiłz łobie gniew/ w dzień gniewu y obiáwienia łpráwiedliwego łádu Bożego [*et revelationis iusti iudicii Dei*] *WujNT Rom* 2/5, *Rom* 8 arg, 1.*Petr* 4/13.

1. *Ukazanie się, pokazanie się; illuminatio Vulg; apparicio Mącz* (40) : *OpecŻyw* 36v; Epiphania, Apparicio, Obyáwienie Zyáwienie *Mącz* 106d; [*Bóg Mojżeszowi*] y ludowi inemu obiáwić łie raczył ná pułzczy/ gdy dawał Zakon łwoy: ktore obiáwienie iáko łiawne było/ tho łwiádłzy ono porułzenie ziemie *SarnUzn* C8, C4v [4 r.], D3v, D6v, D8 [2 r.], E2 [2 r.] (17); Włzytko P. Bog chowa ná on czás obiáwienia y łádu łwego. *SkarKaz* 352b, 514b, 516b.

objawienie kogo, czego (10): Ale prawicza twoia y ramię twoie miły panie y obiáwienie oblicznołci twey [*illuminatio vultus tui*] toć ie [*ojców naszych*] źbawilo *WróbŻołt* 43/4; Obiawienie Trzech przy Krzćie Kryłtułowym. Bog Oćiec w głołsie. Syn Boży w ćiele. Duch łwiąty w ofobie Gołębice. *GrzegRóżn* F, A4, A4 marg; *CzechRozm* 169; *CzechEp* 257; *LatHar* 390; mieycie náđzieię o łálce wam ofiárowáney/ przez obiáwienie Chriłtułá Iefułá [*in revelationem Iesu Christi*] *WujNT* 1.*Petr* 1/13, 2.*Thess* 1/7, s. 33 marg.

objawienie komu (1): Piąte obiáwienie Dawidowi we trzech tyłięcy łat. *SarnUzn* D6.

objawienie czyje [w tym: *pron* (5), *ai* (1)] (6): O świętałz to odmiáná á fwięte tho obiáwienie było Páná tego. [...] gdy [...] Bog Ociec obiáwić się raczył ludowi fwemu *RejPos* 274v, 285v; *LatHar* 341, 344; *SkarKaz* 552b. Cf »jawne objawienie [czyje]«.

Wyrażenie: »jawne obiáwienie [czyje]« (1): Y przeto tu Ewányeliſta fwięty tho wſpominác raczy/ iż iuż po wſzytkich rozmowach/ ktore ná ten čás raczył mieć Pan ze zwolenniki ſwoiemi/ y iuż po onym iáwnym obiáwieniu ſwoim/ wełtchnął ná nie/ mowiąc im: [...] idźcieſz po wſzytkiemu fwiáthu/ roſpowiedáiąc Ewányelią *RejPos* 118v.

W charakterystycznych połączeniach: *objawienie pańskie, wesole; objawienie Jezusa* (2), *Pana, Syna Bożego, Trzech* [= *Św. Trójcy*] (4); *czas objawienia, dzień, święto; przystąpić do objawienia; powtorzyć objawienie; bawić się na objawieniu.*

Wyrażenie przyimkowe: »według objawienia« (2): Thák też my według tego obiáwienia trzech krzcíliſmy ſię. *GrzegRóżn* A4, H3v.

Synonimy: **I.** *okazanie*; **a.** *proroctwo, widzenie*; **b.** *przepowiedzenie, zapowiedzenie*; **II.** *okazanie, ukazanie się.*

Cf **NIEOBJAWIENIE, OBJAWIĆ, OBJAWIĆ SIĘ**